

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
кафедра германської філології та перекладу

АДАПТАЦІЯ АНГЛІЦИЗМІВ ДО СИСТЕМИ СУЧАСНОЇ
ШВЕДСЬКОЇ МОВИ

Кваліфікаційна робота
освітнього ступеня «бакалавр»
студентки 4-го курсу
освітньої програми
*«Шведська філологія та переклад,
англійська мова та третя германська мова»,*
спеціальність – 035.044 «Германські мови та
літератури (переклад включно), перша – шведська»
Ганна Сергіївна ЧАЙКА
Науковий керівник:
к. філол.н., доц. Олександр СТАСЮК

«Допущено до захисту»
Протокол засідання
кафедри германської філології та перекладу
протокол № 12 від «12» серпня 2025 року
завідувач кафедри С.С.
к.філол.н., доц. Олександр СТАСЮК

КИЇВ
2025

АНОТАЦІЯ

Робота представляє дослідження мовних механізмів адаптації англіцизмів у сучасній шведській мові. Важливість обраної теми зумовлена активним проникненням англійських запозичень у сучасну шведську мову, що пов'язано з глобалізаційними процесами, стрімким розвитком інформаційних технологій, а також домінуванням англійської мови у сферах культури, бізнесу, науки та мас-медіа. Дослідження базується на поєднанні методів теоретичного аналізу наукових джерел, контент-аналізу фактичного мовного матеріалу, а також описовому та порівняльному аналізі лексичних одиниць англійського походження, запозичених у шведську мову, з метою виявлення особливостей їх граматичної, орфографічної та семантичної адаптації.

У бакалаврській роботі розглянуто класифікації англіцизмів у шведській мові та їх основні характеристики, зокрема типи запозичень, сфери їх вживання та історичні передумови проникнення. Особливу увагу приділено граматичному, орфографічному та семантичному рівням адаптації англословних лексичних одиниць, а також механізмам їхнього засвоєння у межах шведської мовної системи, що дозволяє глибше зрозуміти процеси впливу англійської мови на сучасну шведську лексику.

Виявлено адаптаційні механізми, завдяки яким англіцизми інтегруються в шведську мову на граматичному, орфографічному та семантичному рівнях. Залежно від мовного контексту та функціонального навантаження, запозичення можуть зазнавати формальних змін, які роблять їх більш органічними для сприйняття носіями шведської мови. Для глибшого розуміння цих процесів ~~було~~ проаналізовано реальні приклади англіцизмів у сучасних шведських текстах, зокрема в художній літературі (на прикладі роману «*Allt Jag Inte Minns*» Йонаса Хассена Хемірі), а також досліджено особливості їхнього фонетичного, орфографічного й семантичного узгодження зі структурою шведської мови.

Ключові слова: англіцизми, запозичення, сучасна шведська мова, граматична адаптація, семантична адаптація, орфографічна адаптація.

ABSTRACT

The work presents a study of the linguistic mechanisms of adaptation of English words in modern Swedish. The importance of the chosen topic is due to the active penetration of English borrowings into the modern Swedish language, which is associated with globalization processes, the rapid development of information technology, and the dominance of English in the fields of culture, business, science, and mass media. The research is based on a combination of methods of theoretical analysis of scientific sources, content analysis of actual language material, as well as descriptive and comparative analysis of lexical items of English origin borrowed into Swedish in order to identify the peculiarities of their grammatical, orthographic and semantic adaptation.

The bachelor's thesis examines the theoretical foundations of the classification of anglicisms in Swedish and their main characteristics, including types of borrowings, areas of their use, and historical prerequisites for penetration. Particular attention is paid to the grammatical, orthographic and semantic levels of adaptation of English lexical items, as well as the mechanisms of their assimilation within the Swedish language system, which allows for a deeper understanding of the processes of influence of the English language on the modern Swedish lexicon.

The article analyzes the adaptation mechanisms by which anglicisms are integrated into Swedish at the grammatical, orthographic and semantic levels. Depending on the linguistic context and functional load, borrowings may undergo formal changes that make them more organic for Swedish speakers. To gain a deeper understanding of these processes, the article analyzes real examples of anglicisms in contemporary Swedish texts, in particular in literature (on the example of the novel *Allt Jag Inte Minns* by Jonas Hassen Khemiri), and investigates the peculiarities of

their grammatical, orthographic and semantic coordination with the structure of the Swedish language.

Key words: anglicisms, borrowings, modern Swedish, grammatical adaptation, semantic adaptation, orthographic adaptation.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ЗАПОЗИЧЕННЯ АНГЛІЦИЗМІВ У ШВЕДСЬКУ МОВУ	10
1.1 Типи слів за походженням у шведській мові	10
1.2 Історія появи англіцизмів у шведській мові	12
1.3 Класифікація англіцизмів за ступенем засвоєння	14
1.4 Класифікація англіцизмів за сферами вживання.....	16
1.5 Механізми адаптації англіцизмів у шведській мові.....	17
Висновки до Розділу 1	20
РОЗДІЛ 2. МЕХАНІЗМИ АДАПТАЦІЇ АНГЛІЦИЗМІВ У ШВЕДСЬКІЙ МОВІ: ОРФОГРАФІЯ, ГРАМАТИКА, СЕМАНТИКА	22
2.1 Кількісний аналіз англіцизмів	22
2.2 Орфографічна адаптація слів англійськомовного походження у сучасній шведській мові.....	24
2.3 Граматична адаптація слів англійськомовного походження у сучасній шведській мові.....	27
2.4 Семантична адаптація слів англійськомовного походження у сучасній шведській мові.....	40
Висновки до Розділу 2	46
ВИСНОВКИ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	52
ДОДАТОК 1.....	56

ВСТУП

У сучасному глобалізованому світі мови постійно взаємодіють, запозичуючи одна в одній лексичні одиниці, мовні конструкції та стилістичні особливості. Люди різних народів взаємодіють, а їхні мови імпортують слова іншомовного походження у різні сфери вживання. Шведська мова не є винятком. За свою історію, вона імпортувала найбільше слів з німецької, французької, латинської і, звісно ж, з англійської мови.

Англійська мова є домінантною у міжнародному спілкуванні, технологіях, науці, культурі та медіа. Як і всі мови, шведська мова контактує з англійською, а отже, має тенденцію до активного освоєння англіцизмів у різних сферах використання мови — від молодіжного сленгу до офіційного ділового мовлення. Як наслідок, сьогодні особливо важливими є питання активного проникнення англійської мови у шведську лексику. Це викликає потребу в дослідженні того, як ці запозичення пристосовуються до шведської мовної системи. Дискусії про вплив англійської мови на шведську тривають досить давно серед лінгвістів та різних мовних організацій, таких як Шведська академія (Svenska Akademien) та Мовна рада (Språkrådet), проте є недостатньо інформації про адаптацію запозичень англіцизмів у шведській мові, їх механізм пристосування до мовних правил шведської мови, зокрема до орфографічних, морфологічних, синтаксичних та фонетичних норм.

Обрана проблематика є **актуальною** насамперед через те, що англіцизми змінюють структуру та функціонування шведської мови, впливаючи на вимову, орфографію, граматику і семантику. Вивчення механізмів їхньої адаптації дозволяє простежити закономірності розвитку сучасної шведської мови та її мовної норми.

Наукова новизна роботи полягає в спробі систематизувати теоретичний та практичний матеріал, що стосується сучасних мовних процесів орфографічної, морфологічної та семантичної адаптації англіцизмів у шведській мові.

Методологічною основою кваліфікаційної роботи є праці українських та шведських мовних дослідників: Стольхаммара М., Марейке Т., Кияка Т., Шарпа Г., Берч-Йенсена, Кульчицького В. Едлунда Л-Е. & Гене Б. та інших.

Об'єктом дослідження є англіцизми (слова й словосполучення), які використовуються у сучасній шведській мові.

Предметом дослідження є функціонування англіцизмів, їх адаптація та основні механізми їхнього засвоєння відповідно до орфографічних, граматичних та семантичних норм у сучасній шведській мові.

Мета бакалаврської роботи – виявити механізми орфографічної, граматичної та синтаксичної адаптації у сучасній шведській мові. Відповідно до цього, **завданням дослідження** є:

- розглянути підходи до класифікації запозичень у шведській мові;
- дослідити історію проникнення англіцизмів у шведську мову;
- класифікувати англіцизми за ступенем засвоєння та сферами вживання;
- виявити вплив англійських запозичень на сучасну шведську лексику;
- встановити механізми адаптації англіцизмів в орфографічному, граматичному та семантичному аспектах;
- визначити та проаналізувати найбільш поширені англіцизми, які використовуються у сучасній шведській мові.

Основні методи дослідження: для першого розділу бакалаврської роботи використано комплекс лінгвістичних методів досліджень обраної проблеми, щоб опрацювати типи слів за походженням, історію появи англіцизмів у шведській мові, їх класифікація та вплив на сфери вживання, а також їх адаптація до використання у сучасній шведській мові.

У другому розділі роботи було використано комплекс лінгвістичних методів, які дозволили глибоко дослідити явище англомовних запозичень у художньому тексті. Насамперед було застосовано методику суцільної вибірки для створення емпіричної бази дослідження. На наступному етапі було застосовано структурно-лексичний аналіз, за допомогою якого кожен англіцизм

був проаналізований з погляду на походження слова, його функціонування у контексті, частини мови та ступеня адаптації до шведської мовної системи. Також було використано метод лінгвістичного порівняння: запозичені слова співставлялися з їхніми англійськими прототипами, що дозволило виявити, яких змін вони зазнали на орфографічному, граматичному та семантичному рівнях у процесі засвоєння шведською мовою. Також було використано описовий метод дослідження для виявлення спільних та відмінних рис англійських слів до їх процесу адаптації у шведській мові та після.

Матеріалом дослідження слугував роман сучасного шведського письменника Йонаса Хассена Хемірі «Усе, чого я не пам'ятаю». Вибір саме цього твору був зумовлений кількома чинниками. По-перше, роман був опублікований у 2015 році, що робить його джерелом актуальної, живої мови, яка максимально наближена до тієї, якою спілкуються носії шведської мови у повсякденному житті. По-друге, роман відображає різні соціальні групи, вік, професійне середовище, а також ступінь освіченості. Це дає можливість не лише зафіксувати присутність англіцизмів, але й зрозуміти контексти їхнього вживання, емоційне забарвлення, а також ступінь їхньої інтеграції в мовну систему. Завдяки цьому текст є цінним прикладом для аналізу сучасних мовних процесів, зокрема використання та адаптації англіцизмів. Таким чином, роман Хемірі виступив як цінне джерело для спостереження за реальними механізмами орфографічної, граматичної та семантичної адаптації англіцизмів у сучасній шведській мові.

Теоретичне значення дослідження полягає в поглибленому аналізі англіцизмів у сучасній шведській мові, їхньої природи, історичного підґрунті, класифікації а також механізмів адаптації. У роботі систематизовано знання про типи запозичень, ступінь їх засвоєння та функціонування у різних сферах шведської мови. Результати дослідження поглиблюють уявлення про динаміку мовних змін, спричинених впливом англійської мови на шведську, а також демонструють взаємодію між мовами у контексті глобалізації.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що воно надає цілісне уявлення про конкретні механізми адаптації англомовної лексики до норм сучасної шведської мови – зокрема, орфографічних, семантичних та граматичних. Робота може слугувати базою для подальших прикладних досліджень в галузі адаптації іншомовних слів у шведську мовну систему. Результати дослідження можуть бути використані для укладання словників, під час викладання шведської мови та в практичній діяльності перекладачів.

Структура та обсяг роботи. Бакалаврська робота складається зі вступу, двох розділів і висновків до них, загальних висновків, списку використаної літератури та списку джерел ілюстративного матеріалу. Теоретичний розділ розкриває головні теми про типи запозичень, їх класифікацію за ступенем засвоєння та сферами вживання та їх механізми адаптації у шведській мові. У практичному розділі йдеться про види адаптації англіцизмів у шведській мові на орфографічному, семантичному та граматичному рівнях. Загальний обсяг роботи становить 62 сторінок. Список використаних джерел – 52 позиції.

РОЗДІЛ 1. ЗАПОЗИЧЕННЯ АНГЛІЦИЗМІВ У ШВЕДСЬКУ МОВУ

1.1 Типи слів за походженням у шведській мові

Запозичення – це звуки, морфеми, слова або вирази, що переходять з однієї мови в іншу внаслідок мовного контакту. Це явище є одним із основних механізмів розвитку лексики будь-якої мови. За словами Лесняка [Лесняк 2012, с. 41], запозичення є невід'ємною частиною розвитку будь-якої мови і слугують засобом її збагачення. Утворення запозичень зазвичай відбувається через потребу в нових поняттях, культурний вплив або глобалізацію.

Одним із найдавніших і найбільш впливових джерел запозичень є латинська мова. Вона мала величезний вплив на європейські мови, зокрема через римську імперію та християнство. Багато термінів у науці, медицині, праві та філософії походять саме з латини. Наприклад, слова *університет*, *медицина*, *юриспруденція*, *вірус*, *формула* широко використовуються в сучасних європейських мовах. Також латинські слова поширилися через католицьку церкву, яка використовувала латину як офіційну мову богослужінь і документів протягом багатьох століть. Завдяки цьому латинські терміни закріпилися в європейській лексиці та навіть вплинули на формування нових запозичень у сучасних мовах.

Одним із найпоширеніших джерел запозичень у світі є англійська мова. Це пояснюється її глобальним впливом у сферах технологій, економіки та поп-культури. Англіцизми часто трапляються в рекламних слоганах, ІТ-термінології та повсякденному мовленні. Наприклад, слова *комп'ютер*, *інтернет*, *менеджер* вживаються майже без змін у багатьох мовах світу.

Таким чином, запозичення є природним процесом, що відбувається в усіх мовах. Вони збагачують лексику, сприяють взаємодії між культурами, хоча й

можуть викликати дискусії щодо їхнього впливу на мовну самобутність [Teleman 2010, с.781].

Протягом століть до шведської мови запозичували слова з різних мов з різних причин. Як правило, нові слова з'являлися разом із появою нових об'єктів, технологій, нових думок чи ідей. Тому іменники домінують з усіх запозичених слів для позначення предмета або явища.

За словами М. Стольхаммара, серед найдавніших запозичених слів у шведській мові є слова латинського (kristen, altare, präst) і грецького (kyrka, biskop) походження. Такі слова увійшли до старошведської мови разом із християнством.

З XII ст. через імміграцію починається поширений вплив німецької мови на шведську, вводяться нові титули та посади, такі як: riddare, greve, rådmän. Німецька мова вплинула на шведську більше за будь-яку іншу мову. Зараз майже неможливо написати повне речення шведською мовою, не зіштовхнувшись із запозиченими словами з німецької мови. У XVI ст. багато іменників, прикметників і прислівників німецької мови були введені в загальну шведську мову, наприклад: riktig, ungefär, smink, manskap. До Другої світової війни німецька культура міцно закріпилася у Швеції.

З XVIII ст. вплив французької мови також істотно відчутний у шведській мові. Запозичені слова з французької мови найчастіше зустрічаються у сферах дипломатії (allians, audiens), мистецтва (poesi, porträtt), інтер'єру та моди (frisyr, parfym kostym, karuschong), харчування (choklad, kräm, sås).

Після Другої світової війни зростає політичне і економічне домінування США, а також експорт до різних країн світу. Завдяки медіа, освіті, роботі, подорожам закордон і можливості комунікації з іншомовними людьми, все більше людей стикаються з англійською мовою. Зараз поширення запозичених англійських слів тільки зростає.

Отже, шведська мова завжди запозичувала іншомовні слова, зокрема з латинської, французької та німецької мов. Проте останнім часом найбільше

запозичень прийшли з англійської мови завдяки домінуючій позиції США та зв'язків із ними.

1.2 Історія появи англіцизмів у шведській мові

Один з головних показників еволюції мови полягає у постійній зміні. Якщо мова може створювати нові слова і вирази, приймати іншомовні запозичення та відмінити застарілі слова, це свідчить про її «життєздатність». Процес запозичення слів є невід'ємною частиною розвитку мови. Результатом цього процесу є лексичні одиниці, які забезпечують ефективну комунікацію не тільки між носіями однієї мови, але й між носіями різних мов.

З другої половини ХХ століття англійська мова стає мовою міжнародного спілкування, а її вплив у світі став незаперечним.

М. Стольхаммар виділяє кілька факторів, які сприяли поширенню англійської мови в світі [Stålhammar 2010, с. 52]:

- 1) легкість вивчення її граматики;
- 2) статус офіційної мови в колоніях Британської імперії;
- 3) економічна міць США, що послужила каталізатором поширення англійської мови;
- 4) зростання кількості міжнародних компаній та організацій, які вимагають використання єдиної мови для спрощення взаємодії;
- 5) поява Інтернету та прискорення процесів глобалізації, що сприяло формуванню масової культури, базовими цінностями якої є духовні цінності США та Великої Британії.

Необхідним наслідком глобального поширення англійської мови є проникнення англомовних у безліч мов світу, зокрема у шведську.

Прийнято вважати, що англійські слова почали з'являтися у широкому вжитку шведської мови після Другої світової війни. Але англійські запозичення у шведській мові були набагато раніше.

- Вже починаючи з XIV ст., із часів, коли текстового матеріалу збереглося вкрай мало, існує вже близько 10 запозичених слів.
- У XVII ст. було додано близько 30 нових запозичених слів англійського походження (tekopp, engelsman).
- У XVIII ст. додано ще 150 нових слів (potatis, punsch, rostbiff).
- У XIX ст. було запозичено близько 600 слів.
- У першій половині XX ст. – приблизно 800.
- Протягом 1950-1970 кількість запозичених англійських слів зросла до 1600.

Загалом за весь час запозичено близько 4000-5000 слів англійського походження. При підрахунку слів важко визначити точну цифру, оскільки визначення понять слів і запозичених слів відрізняються.

Кінець XX століття – переломний момент історії шведської мови, який має два процеси:

1) розширення сфер вживання англійської мови у зв'язку зі зростанням міжнародної торгівлі та комунікацій, розвиток технологій та зміну соціальних цінностей;

2) збільшення іншомовних слів в лексиці, причиною якого є збільшення взаємодії з англомовними країнами.

Наприклад, слово "marketing" було запозичено в 1910 році, а "radio" та "telephone" – в 1920-х роках. Пізніше, у 1950-х та 1960-х роках, після Другої світової війни, англійські слова стали використовуватися ширше в шведській мові, особливо в галузі культури та розваг.

Використання англійських слів у шведській мові не є одностороннім явищем. У багатьох англомовних країнах, таких як США, Великобританія та Канада, шведські слова також стали використовуватися в англомовній лексиці. Наприклад, слова "smorgåsbord" та "ombudsman" є добре відомими словами в англомовній лексиці, які походять зі шведської мови.

Отже, англiцизми завжди проникали до шведської мови у різні сфери життєдіяльності, проте з кінця ХХ століття кількість запозичених слів з англійської мови суттєво збільшилась у зв'язку з розвитком технологій та збільшенням взаємодії з англомовними країнами.

1.3 Класифікація англiцизмів за ступенем засвоєння

Англiцизми є невід'ємною частиною сучасних мов і їх класифікація дає змогу більше зрозуміти їх процес адаптації в інші мови. Щоб впорядкувати величезну кількість англійських слів у мовах часто застосовують їх класифікацію за різними критеріями: походженням, сферою вживання, ступенем засвоєння тощо.

Класифікація англiцизмів стала необхідною через значний вплив таких слів до лексичної системи шведської мови. Дотримуючись угруповання Берча-Йенсена, Едлунда & Гене [Edlund L.-E 1992, с.97], англомовні запозичені терміни шведської мови можна поділити на декілька типів:

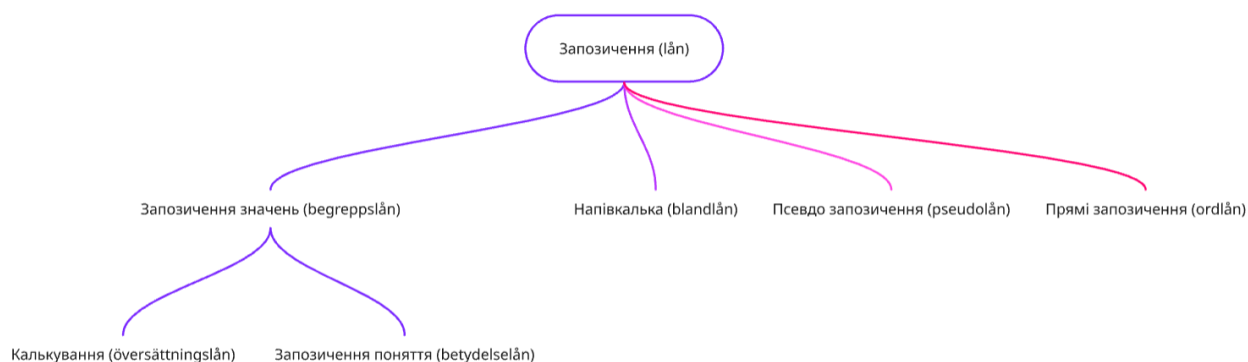

Рис. 1.1 Класифікація англiцизмів у шведській мові

– *Ordlån* (запозичені слова, або прямі запозичення);

Прямі запозичення імпортуються такими, якими вони є мовою оригіналу. Прикладом прямих запозичень є такі слова : *baby, mail, headset*. Спільним для цієї групи запозичених слів є те, що утворення множини за принципом закінчень множинної форми шведської мови звучить дивно. В англійській мові

додається -s до слів (*badies, mails, headsets*), але це порушує шведську модель флексії, де найпоширенішими закінченнями множини є -or, -ar, -er. Тому, як правило, зі словами прямого запозичення використовують англійську форму множини.

– Begreppslån (запозичення значень);

Поняття «Begreppslån» у свою чергу поділяється на дві підгрупи: översättningslån, betydelselån.

Översättningslån (укр. калькування) – це нові утворення, які перекладаються морфема за морфемою безпосередньо з мови, з якої вони походять (*mjukvare- software*).

Betydelselån – поняття, за якого вже існуючі слова отримують нове значення. Поширеним прикладом є слово *headache*, яке означає *huvudvärk* шведською мовою, яке, у свою чергу, також перекладається як *problem*. Замість того, щоб сказати шведською *det är inte mitt problem*, у цьому контексті також можливе використання слова *huvudvärk*, яке стає *det är inte min huvudvärk* (Edlund Hene 1992:35).

– Blandlån (напівкалька);

Запозичення цього типу, як можна зрозуміти за назвою, містять одночасно запозичені та власне шведські слова. Таким чином, запозичується лише частина новоутвореного слова, але нове слово, у свою чергу, є новоутворенням: *videofilm, CD-skriva* [Edlund L.-E 1992, с.126].

Таким чином, можна зазначити, що англіцизми мають свій тип запозичення у шведській мові. Кожне запозичення має свої особливості адаптації: деякі слова зберігають англійську форми, а деякі поєднують елементи обох мов у новоутвореннях.

1.4 Класифікація англіцизмів за сферами вживання

Запозичення слів англійськомовного походження проникають у всі мови і майже у всі сфери життя. М. Стольхаммар вирізняє 10 областей шведської мови, де використовується найбільша кількість англіцизмів [Stålhammar 2010, с. 38]:

- 1) Технічний розвиток: *invistera, missil, atombomb, satellit, plastik, mobil, dokument, länk, ikon, meny*;
- 2) Наука: *placebo, immunsystem, vitamin, att pulsera, ekosystem, influensa, astigmatism* ;
- 3) Політика і релігія: *votera, parlament, diskriminering, genocid, sexism, att votera, teologi*;
- 4) Економіка і торгівля: *budget, partner, twill, business, att shoppa, logotyp, inflation, import, export*;
- 5) Транспорт і подорожі: *kurs, docka, att logga, jakt, båt, tunnel, buffert, terminal, skoter, jetlag*;
- 6) Флора і Фауна: *mördarcell, dogg, bulldogg, pitbull, spaniel, retriever, rättval, sjögurka, smörbult, skarv*;
- 7) Мода і краса: *schampo, fashionabel, flanell, velvetin, smoking jacket, keps, jeans, ögonskugga, tajt*;
- 8) Їжа і напої: *punsch, grill, cocktail, bubbelgum, marschmallow, vegan, vegetarian, kex, kållapp*;
- 9) Спорт та ігри: *sportig, att missa, spurt, offside, kickoff, att dribbla, bowling, bordtennis, gym*;
- 10) Розваги та культура: *allsång, nojs, hobby, film, vinyl, kultur, showbiz, grammofoon, bästsäljare, karaktär*;

Багато запозичень вживаються не тільки у своєму прямому значенні, а й переносно чи метафорично:

- Jag måste skicka in min uppsats innan deadline på fredag.

Deadline – використовується в значенні обмеження часу або останньої дати для виконання завдання

- Vissa filmer kan vara en trigger för starka minnen och känslor.

Trigger – використовується в значенні викликати сильні емоції (зазвичай негативні)

- Vi ska på ett event i kväll.

Ett event - використовується в такому значенні як «свято», «публічний захід».

Отже, англіцизми проникають у всі сфери використання мови, проте існує 10 областей шведської мови, де англійські слова використовуються найбільше. Це передусім пов'язано із впливом англійської мови у сферах, де нові поняття й тенденції найчастіше надходять саме з англомовного середовища.

1.5 Механізми адаптації англіцизмів у шведській мові

У сучасній шведській мові англіцизми посідають помітне місце, відображаючи глобалізаційні процеси та мовну динаміку. Проте запозичене слово не завжди зберігає свою початкову форму – для повноцінного функціонування в новому мовному середовищі воно повинне пройти адаптацію. Механізми адаптації охоплюють як фонетичні, морфологічні, так і семантичні зміни, що дозволяють англіцизмам узгоджуватися з нормами шведської мови. Аналіз цих процесів дає змогу глибше зрозуміти, як мова реагує на зовнішній вплив та як відбувається адаптація іншомовної лексики.

Зимовець Г.В. [Зимовець 2021, с.25] у своїй праці зазначає, що адаптація – це позначення всіх процесів видозміни іншомовної лексеми, які набуває мова-запозичувач.

Гредлер [Graedler 1998, с.54] виділяє чотири основні аспекти адаптації: формальну, лексичну, соціальну та психологічну. Перші три з них

безпосередньо стосуються мови як системи, тоді як четвертий аспект пов'язаний із роллю мовного користувача. Формальна адаптація, за Гредлером [Graedler 1998, с.55], передбачає зміни в морфології, орфографії та фонології запозичених слів.

Лексична адаптація відображає те, як іншомовне слово інтегрується у лексику мови-запозичувача та який семантичний вплив воно має на вже існуючі слова. Соціальна адаптація пов'язана з поширеністю, частотою та активним використанням запозичень [Poplack & Sankoff 1984, с.123]. Якщо іншомовне слово набуло широкого вжитку серед одномовних носіїв мови, його можна вважати соціально адаптованим [Fries & Pike 1949, с.32].

Психологічний аспект адаптації запозичень розглядає ставлення мовців до іншомовних слів та ступінь їхнього сприйняття як органічної частини мови [Graedler 1998, с. 47]. Подібну думку висловлюють також Poplack & Sankoff, зазначаючи, що коли мовці вважають запозичене слово правильним, не зважаючи на його етимологію, це може свідчити про його повне закріплення у лексиконі. Якщо запозичення відповідає всім чотирьом критеріям адаптації, воно вважається повністю інтегрованим у мову-запозичувач [Poplack & Sankoff 1984, с. 103].

Адаптацію можна визначити як процес, у ході якого англійські слова включаються в мовну систему приймаючої мови та зазнають змін для відповідності її граматичним нормам [Graedler & Johansson, 2002, с.133]. Відповідно до цього підходу, адаптоване слово стає невід'ємною частиною мовної системи.

Клайн [Clyne 1972, с.14] вказує, що будь-яке перенесення елементів із однієї мови в іншу супроводжується певною адаптацією. Клайн [Clyne 1972, с.14] наголошує на двох ключових факторах адаптації: типі (фонологічному, морфологічному або семантичному) та рівні інтеграції слова в мови-запозичувачі.

На думку Гредлера [Graedler 1998, с.74], комунікативні потреби мовців визначають, чи буде певне запозичення адаптоване та яким саме способом.

Гредлер [Graedler 1998, с.68] виділяє два основні варіанти використання іншомовних слів у мові: 1) слово або структура зберігають оригінальну форму без адаптації; 2) слово або структура модифікуються відповідно до мовних норм. Додатково існує третій варіант: 3) іноземне слово може бути замінене рідним аналогом (так зване слово-замінник).

На адаптацію запозичень впливає сукупність різних факторів [Kilarski, 2004, с.43]. Гредлер [Graedler 1998, с.72] розглядає внутрішньомовні та зовнішні чинники, що визначають ступінь і тип адаптації іншомовних елементів.

До внутрішньомовних (структурних) факторів належать орфографічна форма, морфологічна складність і семантичні особливості запозичень. Наприклад, складність орфографії може перешкоджати морфологічній адаптації, якщо поєднання оригінального написання слова зі шведськими флексійними закінченнями є проблематичним. Грюнбаум [Grünbaum 2003, с.67] зазначає, що для адаптації таких слів, як *ravea*, необхідно змінювати їхню орфографію відповідно до морфологічних правил шведської мови (*ravea* → *rejva*, *raveare* → *rejvare*).

Морфологічна складність також відіграє роль у процесі адаптації. Гредлер [Graedler 1998, с.292] виявив, що довші й морфологічно складні запозичення часто зберігають англійські форми множини замість адаптації до правил мови-запозичувача.

Семантичні фактори визначають, наскільки запозичення пристосовується до шведської мови для позначення іноземних понять або реалій.

Адаптація запозичень у шведській мові також залежить від взаємодії кількох рівнів:

1. **Структурного рівня**, що охоплює орфографічну, морфологічну та семантичну інтеграцію слів.
2. **Соціокультурного рівня**, де ключову роль відіграють вік, частота використання та рівень усталеності запозичень.

3. **Рівня мовної політики**, де адаптація визначається як мовною практикою (реальним використанням слів), так і ставленням мовців до запозичень, а також рекомендаціями лінгвістів щодо їхнього вживання.

Отже, кожне слово при переході з однієї мови в іншу зазнає адаптації, яка складається з декількох етапів, і лише після проходження цих етапів, слово може використовуватись у мові-реципієнті.

Висновки до Розділу 1

У першому розділі проаналізовано ключові аспекти запозичення та адаптації англіцизмів у шведській мові. Поетапне вивчення типів слів за походженням дало змогу визначити, що запозичення є природною частиною мовного розвитку. Запозичення, що потрапляють до лексичної системи, зокрема з англійської мови, проходять різні етапи пристосування і можуть бути повністю або частково інтегровані у мову-реципієнт.

Особливу увагу було приділено історії проникнення англіцизмів у шведську мову. Як з'ясувалося, англійська мова почала активно впливати на шведську з другої половини ХХ століття. Цей процес зумовлений глобалізацією, міжнародним статусом англійської мови, а також її провідною роллю у сферах бізнесу, науки, технологій та культури. Внаслідок цього в шведській мові з'явилася велика кількість слів англійського походження, які поступово стали частиною повсякденної комунікації.

Зростання кількості іншомовних лексем викликало потребу в класифікації англіцизмів. У цьому контексті було розглянуто англіцизми за ступенем їх засвоєння: від повністю адаптованих до тих, що зберігають оригінальну форму. Такий поділ допомагає краще зрозуміти глибину інтеграції англійських запозичень у шведську мову та їхнє функціонування у мовній системі. Крім того, класифікація за сферами вживання виявила, що найбільше англіцизмів зосереджено в таких сферах, як реклама, медіа, інформаційні технології, мода

та спорт. Це ще раз підтверджує активну участь англійської мови в щоденному житті сучасного шведського суспільства.

Окрему увагу було приділено механізмам адаптації англіцизмів. Згідно з класифікацією Гредлер, існують чотири основні аспекти адаптації: формальний, лексичний, соціальний і психологічний. Формальний аспект охоплює зміни у правописі, фонології та граматичних структурах; лексичний – стосується значення слів та їх відповідників у шведській мові; соціальний – пов'язаний із контекстами використання; а психологічний – із прийняттям іншомовного елемента мовцями. Усі ці аспекти відіграють важливу роль у процесі інтеграції іншомовної лексики.

Таким чином, англіцизми є не лише мовним, а й соціокультурним явищем, що демонструє відкритість шведської мови до зовнішніх впливів. Їх аналіз дозволяє глибше зрозуміти динаміку мовного розвитку та шляхи, якими відбувається взаємодія між мовами у глобалізованому світі.

РОЗДІЛ 2. МЕХАНІЗМИ АДАПТАЦІЇ АНГЛІЦИЗМІВ У ШВЕДСЬКІЙ МОВІ: ОРФОГРАФІЯ, ГРАМАТИКА, СЕМАНТИКА

2.1 Кількісний аналіз англiцизмiв

Як ми зазначали раніше, англійські слова широко використовуються у сучасній шведській мові. Для того щоб те чи інше запозичене слово набуло використання в мові – запозичувачі, слово має пройти адаптацію. У свою чергу це означає, що слово піддається впливу різних факторів: як внутрішніх, так і зовнішніх.

Проте, так як не існує однієї чіткої класифікації запозичень, може бути важко вирішити, який саме тип класифікації слід брати за основу для лінгвістичного дослідження. Саме тому ми вирішили класифікувати всі запозичення за класами слів. Даний варіант є більш чіткий та однозначний, який використовується у різних лінгвістичних дослідженнях.

Запозичені слова у шведській мові належать до різних класів слів. Проте, досі немає чіткої статистики у скандинавській літературі щодо відсоткового співвідношення класів слів серед запозичень. У такому співвідношенні аналізувалася лише мова газет. Дане дослідження було проведено Сельбаком Б. та Сандеєм Г. у 2007 році [Selback & Sandøy 2007, с.124]. Відсоткову класифікацію можна відстежити таким чином:

Класи слів:	Відсоткове співвідношення:
Іменник	89,3%
Прикметник	7,6%
Дієслово	3%
Прислівник	0,1%

Табл. 2.1 Відсоткова класифікація англійських запозичень у шведській мові за класами слів (Сельбак і Сандей, 2007р.).

З даних дослідження можна визначити, що іменник є найпоширенішою частиною мови, де зустрічаються англійськомовні запозичення у шведській мові; його відсоткове співвідношення до слів англійськомовного походження становить 89,3%. Англіцизми проникають набагато менше в інші частини мови, а саме: у прикметники, дієслова та прислівники. Їх відсоткове співвідношення становить 7,6%, 3% і 0,1% відповідно. Проте, варто пам'ятати, що дана статистика стосується мови у пресі.

Для аналізу адаптації англійських слів у шведській мові ми обрали один роман шведського письменника – сучасника Йонаса Хассена Хемірі «Allt Jag Inte Minns» (укр. «Усе, що я не пам'ятаю»). Поштовхом до вибору саме цього роману стало те, що даний твір був написаний відносно нещодавно сьогодні, а саме у 2015 році. До того ж, автор родився та виріс у Стокгольмі, тому він є носієм шведської мови і його вибір фраз та слів є повністю релевантними до того, як говорять шведи у повсякденному житті сучасності.

Дослідивши весь роман «Все, що я не пам'ятаю» і визначивши всі слова та словосполучення, які мають англійськомовне походження, ми створили корпус. Він, у свою чергу, складається з 200 англійських запозичень, які можна розділити на 4 категорії. Це іменники, прикметники, дієслова та словосполучення.

Класи слів:	К-сть у корпусі:
Іменники	113
Прикметники	21
Дієслова	56
Словосполучення	10

Табл. 2.2 Категорії слів у корпусі роману «Все, що я не пам'ятаю» Йонаса Хассена Хемірі

Відсоткове співвідношення всіх англіцизмів у романі становить: 57%, 11%, 28%, 5% відповідно.

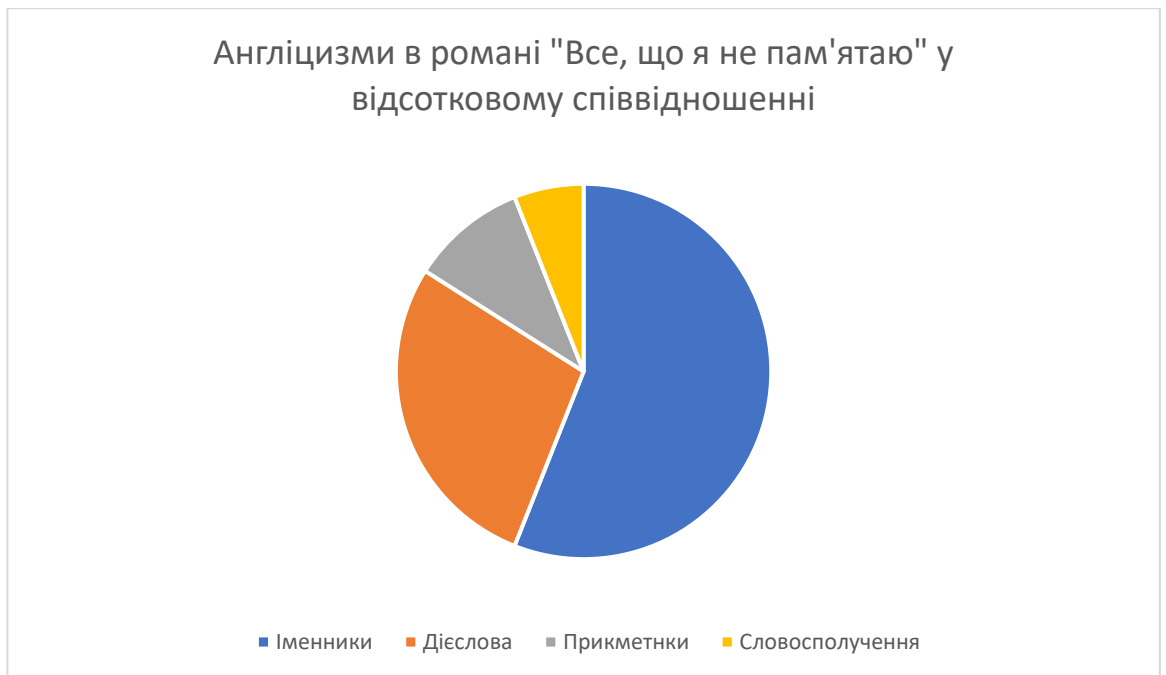

Рис. 2.3 Англiцизми в романi «Все, що я не пам'ятаю» у вiдсотковому співвiдношеннi

Отже, найбільша кiлькiсть запозичених слiв зустрiчається в такiй частинi мови, як iменники. В iншi частини мови слова англiйськомовного походження проникають набагато менше.

2.2 Орфографiчна адаптацiя слiв англiйськомовного походження у сучаснiй шведськiй мовi

Коли iноземнi слова або фрази починають часто вживатися в iншiй мовi, з часом вони сприймаються як звичнi для цiєї мови. Щоб краще вписатися, такi слова зазвичай змiнюються вiдповiдно до вимови або написання, характерного для нової мови. Це називається формальною iнтеграцiєю (Karlsson 2017, с. 259). У цьому процесi незвичнi для мови звуки або букви замiнюються тими, якi бiльше пiдходять – вони подiбнi до оригiналу, але при цьому не порушують правил мови, у яку слово було запозичене.

Пiд час адаптацiї багато англiцизмiв iз короткою голосною перед одною приголосною в односкладових словах зазнають правописних змiн вiдповiдно до

шведських норм правопису. У шведській орфографії прийнято, що короткий голосний звук позначається подвоєнням наступної приголосної. Тому під час адаптації англійських слів, як-от *web*, часто відбувається зміна написання на *webb*, що відповідає вимогам шведської мови. Як приклад, слова можуть набувати букву «k» замість «c», як-от у слові «disko», і подвійні приголосні після довгих голосних, як-от у слові «dropp» [Chrystal 1988 с.95]. Попри це, в багатьох випадках уживання оригінальної англійської форми з однією приголосною зберігається [Edlund & Hene 1996, с.57]; [Ellegård 1989 с.72]; [Josephson 2018, с.241]. За словами Геллерстама [Gellerstam 2003, с.68], з розширенням знань англійської серед шведськомовних користувачів, такі адаптації трапляються рідше, оскільки змінена форма іноді сприймається не як адаптація, а як орфографічна помилка. Особливо це стосується загальноновживаних коротких слів, таких як *pub*, *shop* чи *pop*, правопис яких уже міцно закріпився в шведському мовному просторі. Тому зміна написання таких слів часто вважається зайвою, адже англійська форма є достатньо зрозумілою і без адаптації [Gellerstam 2003, с.69]; [Josephson 2018, с.243].

В англійській мові окремі голосні часто вимовляються як дифтонги, однак у шведській мові такі звуки передаються інакше, оскільки стандартна шведська не позначає дифтонги однією літерою. Наприклад, дифтонги, які утворюються з голосних *a* у *date* (/eɪ/) та *i* у *tight* (/aɪ/), у шведській мові адаптуються як *ej* (dejt) та *aj* (tajt). Це ж стосується і слів, де дифтонг передається в англійському написанні — наприклад, у слові *mail*. Також при адаптації до шведської мови зникає мовчазне закінчення *-e*, оскільки воно більше не виконує фонетичної функції та ускладнює граматичне узгодження з шведськими словоформами. Наприклад, шведські варіанти *dejta* або *skejta* читаються і сприймаються значно природніше, ніж гіпотетичні *datea* або *skatea*, які можуть викликати непорозуміння через схожість на інші, вже наявні шведські слова з зовсім іншим значенням [Karlsson 2017, с.274]. Крім того, збереження англійського *-e* у написанні може призвести до неправильного

читання голосного як монофтонга замість дифтонга, що порушує фонетичні норми шведської мови. Тому усунення *-e* також сприяє більш точній вимові.

Ймовірно, це пов'язано з тим, що в шведській орфографії майже не використовують два голосні звуки поспіль, тому такі подвійні голосні зазвичай перетворюються на комбінацію голосного й приголосного в письмовій формі.

Перше запозичення, яке ми дослідили, було слово *klubb*, яке є адаптованою формою від англійського слова *club*. У даному прикладі можна побачити 2 суттєві зміни у правописі слова:

Замінено літеру *c* на *k*. Це пояснюється тим, що в шведській *c* використовується лише в певних позиціях (наприклад, у словах латинського походження, як *cirkus*), або як частина диграфів *ch*, *ck* тощо. Щоб уникнути плутанини й передати правильну вимову, літера *k* замінює *c*.

Подвоєння *b*: *club* → *klubb*. Оскільки голосний *u* у шведському слові *klubb* є коротким, для збереження правильної вимови приголосна *b* подвоюється.

Наступним прикладом орфографічних змін під час адаптації є слово *date*, яке під час пристосуванням до шведської орфографічної системи набуло такого правопису як *dejt*.

У слові *date* англійський дифтонг [eɪ] не є типовим для шведської фонології. Тому в цьому разі, щоб адаптувати звук до звичних шведських фонем, англійський [eɪ] трансформується у шведське поєднання літер «ej», яке передає близьке звучання у межах звукової системи шведської мови.

Варто зазначити, що також існує такий варіант правопису даного запозичення як *datea*, проте Institutet för språk och folkminnen (Isof) рекомендує використовувати принципи шведського правопису, щоб уникнути можливих труднощів при написанні слова (<https://frageladan.isof.se/faqs/21327>).

Щоб упевнитись у тому, що варіант написання *dejta* є більш широко розповсюдженим за *datea*, ми звернулись до Språkbanken Korpr. Слугуючись їх ресурсами, ми дослідили, що запозичення *dejta* зустрічається 79 161 раз у корпусах мас-медіа та новинних ресурсів, а *datea* – 573 рази. Отже, можна

зробити висновок, що форма дієслова *dejta* є значно більш розповсюджена у шведській мові ніж *datea*.

Наступним прикладом орфографічної адаптації слугує слово *fluffig*. Як вже було сказано, дане запозичення походить від англійського слова *fluffy*. Під час пристосування слова в іншу мову, воно позбулось англійського закінчення -у, і, натомість, отримало характерне для шведської мови закінчення -ig, яке виконує аналогічну функцію – творення прикметників із значенням ознаки або якості.

Таке саме явище можна спостерігати і в іншому обраному нами англіцизмі *flashig*, яке походить від прикметника англійського слова *flashy*. Адаптований прикметник набув шведського закінчення -ig замість -у, який притаманний англійському варіанту слова.

Отже, орфографічна адаптація англіцизмів у шведській мові відбувається шляхом підпорядкування запозичених слів нормам шведського правопису. Такі зміни у правописі слів сприяють кращій адаптації запозичень у мовну систему та зручнішому сприйняттю носіями шведської мови.

2.3 Граматична адаптація слів англійськомовного походження у сучасній шведській мові

Іменники є найпоширенішою частиною мови серед запозичень у шведській мові. Дана частина мови називає предмети, людей, почуття та діяльність. Іменники мають рід і число та ступені порівняння. У шведській мові іменники мають 5 закінчень множини, які, у свою чергу, пов'язані із родом слова. Запозичені іменники часто з'являються в різних формах множини, оскільки їх важко адаптувати до певної групи закінчень. Деякі лінгвісти стверджують, що систему відмінювання слід розширити, додавши шосту відміну, наприклад, для запозичень з англійської мови на -s у множині [Josefsson 2009, с.231].

Також слід зазначити, що окрім закінчень множини, іменникам у шведській мові також притаманні означена та неозначена форми. У свою чергу, ці форми також залежать від роду слова. Запозичені слова, які проникають у шведську мову, також адаптуються під такі форми. Це також може викликати труднощі через безліч варіантів відмінювання іншомовних слів.

Ще однією особливістю іменників шведської мови слугує називний та родовий відмінки. Родовий відмінок у шведській мові формується шляхом додавання суфікса -s до основної форми. Йозефсон зазначає, що в сучасній граматичній системі відмінювання слів -s вже не вважається показником відмінка. Натомість він розглядається як «морфема, синтаксично прив'язана до всього іменникового словосполучення, але яка з фонетичних причин опиняється в кінці фрази» [Josefsson 2009, с.232]. Запозичені слова також адаптуються до цієї особливості шведської граматики, і цей процес зазвичай не викликає труднощів. Існує багато іншомовних іменників, які вживаються у формі родового відмінка.

Прикладом відмінювання запозиченого слова у множині є іменник *videor*: «*Folk pratade fotboll, trav eller vilka rappare som har kattigast tjejer i sina videor*», (з роману Йонаса Хассена Хемпі). Згідно з Svenska Akademiens ordbok слово *video* вперше зустрічається у шведській мові у 1951 році. У Svenska Akademiens ordlista зазначено, що дане слово має *n-riд*, а «-r» слугує закінченням множини, що можна побачити у таблиці 2.4. Це означає, що така форма вважається мовною нормою.

Запозичення:	Форми слова:
En video	Неозначена форма однини
Videon	Означена форма однини
Videor	Неозначена форма множини
Videorna	Означена форма множини

Табл. 2.4 Вживання запозичення *video* у шведській мові згідно з SAOL

Однак, варто зазначити, що така форма слова як *videos* також існує у шведській мові [Josefsson 2009, с.231], тому обидва варіанти є правильними, хоч і мають різні закінчення множини.

Наступне запозичене слово, на яке ми хотіли б звернути увагу, є іменник *klubb*, який доволі часто використовується у романі Хемірі. Даний іменник є запозиченням від англійського *club*. У творі слово *klubb* використовується у різних формах: «*Alltså klubbarna i Berlin är helt madness*»; «*Sen var dom på en soulklubb*». Із наведених прикладів можна зробити висновок, що слово англійськомовного походження *klubb* має n-рід і набуло закінчення множини «-ar». До того ж, можна відслідити означену форму множини «-na», що також притаманне шведській граматичній системі. Svenska Akademiens ordlista рекомендує відмінити слово відповідно до 2 групи іменників, а саме:

Запозичення:	Форми слова:
En klubb	Неозначена форма однини
Klubben	Означена форма однини
Klubbar	Неозначена форма множини
Klubbarna	Означена форма множини

Табл. 2.5 Вживання запозичення *klubb* у шведській мові згідно з SAOL

Для того щоб продемонструвати як запозичені слова адаптуються до родового відмінку у шведській мові, ми обрали даний приклад із роману «Все, що я не пам'ятаю»: «*Barn med overallens överdel knuten runt midjan*». Слово *overall* є прямим запозиченням з англійської мови. Тут ми бачимо, що «-en» у слові слугує закінченням означеної форми однини, а «-s» у кінці слова є закінченням родового відмінку шведської мови. Хоч слово *overall* є запозиченням, проте воно має всі ознаки 3 групи множини шведської мови, тому очевидно, що під час адаптації воно набуває закінчення «-er», що ми і

можемо побачити в наведеній нижче таблиці згідно з Svenska Akademiens ordlista.

Запозичення:	Форми слова:
En overall	Неозначена форма однини
Overallen	Означена форма однини
Overaller	Неозначена форма множини
Overallerna	Означена форма множини

Табл. 2.6 Вживання запозичення *overall* у шведській мові згідно з SAOL

Інші приклади запозичення, які варті уваги, є вирази *highfive* та *give-me-five*. Ці вирази наведені разом, адже мають однакове значення. Вони є не просто поодинокими словами, а сталими виразами, що мають переклад «дай п'ять» українською. Такі англіцизми були використані в контексті «*Vi gav varandra en highfive*», «*Vandad höjde handen i en give-me-five och Samuel såg förlägen ut*» в романі Хемірі «Все, що я не пам'ятаю». Дані приклади показують, що під час адаптації у шведську мову, вони є сталими виразами, які складаються з різних частин мови, наприклад: *give* – дієслово, *me* – займенник, *five* – числівник. Але так як вирази слугують єдиним цілим у даному контексті, їх можна розглядати як іменник; і тоді вони також набувають характеристик шведського відмінювання іменників. Запозичення *highfive* та *give-me-five* мають *n-pid*. Проте важко визначити, яке закінчення множини набувають дані вирази, адже вони використовуються контекстуально та не зареєстровані у SAOL.

Ще один приклад є слово *jeans*. Іменник «*Jeans*» тут і скрізь по тексту є запозиченням від англійського *jeans*. У романі Хемірі дане слово використовується в означеній формі однини: «*Det vita fejkskinnet lämnar små flagor på jeansen*». Відповідно до SAOL, форма множини даного слова відсутня. Запозичення *jeans* є так званим *kepsord* [Söderberg 1983, с.134]. **Kepsord** – це слова, які мають закінчення «-s» і воно є частиною основи слова, наприклад: *jeans*, *räls*, *clips*, *pyjamas*, *keps* [Graedler & Johansson 2002, с.193]. Такі слова

використовуються для позначення чогось, що має пару. Додатково до закінчення «-s» адаптоване запозичення набуває ще і шведське закінчення множини.

Іншим прикладом таких запозичень, які мають «-s» як останню літеру основи, є слово *keps*. Воно походить від англійського слова *cap*. У романі Хемірі дане запозичення використовується багато разів, проте лише в неозначеній формі однини: «*Blomberg satt med sin gula sportkeps*». Хоч слово і закінчується буквою «-s», проте воно є у формі однини, та має *n-pid*. У наведеній нижче таблиці ми можемо побачити, що SAOL класифікує це слово таким чином:

Запозичення:	Форми слова:
En keps	Неозначена форма однини
Kepsen	Означена форма однини
Kepsar	Неозначена форма множини
Kepsarna	Означена форма множини

Табл. 2.7 Вживання запозичення *keps* у шведській мові згідно з SAOL

Ще один приклад такого явища як *kepsord* є слово *proffs*. Хемірі застосовує це слово у своєму романі в такому контексті: «*Ett hockeiproffs som fått en puck i ögat*». В уривку можна побачити, що запозичення *proffs* має *t-pid* і форму однини, хоча і закінчується на «-s». А Svenska Akademiens ordlista класифікує дане слово таким чином:

Запозичення:	Форми слова:
Ett proffs	Неозначена форма однини
Proffset	Означена форма однини
Proffs	Неозначена форма множини
Proffsen	Означена форма множини

Табл. 2.8 Вживання запозичення *overall* у шведській мові згідно з SAOL

Досліджуючи роман «Все, що я не пам'ятаю» Йонаса Хассена Хемірі, нам вдалося знайти інші запозичення із закінченням «-s», проте яке дійсно слугувало закінченням форми множини. Одним із таких іменників є слово *spa*. Воно використовується в романі в такому контексті: «*Samuel och Laide gick i vänsterdemonstrationer och åkte på lyxiga spas*». Звідси можна визначити, що дане запозичення має форму множини. Про це свідчить прикметник, який стоїть перед *spas* і також має форму множини. Проте, SAOL рекомендує відмінити це слово як 4-ту групу іменників, а саме таким чином:

Запозичення:	Форми слова:
Ett spa	Неозначена форма однини
Spat (spaet)	Означена форма однини
Span	Неозначена форма множини
Spana	Означена форма множини

Табл. 2.9 Вживання запозичення *spa* у шведській мові згідно з SAOL

Але, як бачимо, використання слова *spa* у сучасному романі та в Svenska Akademiens ordlista суттєво відрізняється. У такому випадку ми звернулись до ресурсів Språkbanken, щоб дослідити, чи є такий варіант множини як *spas* актуальний у використанні у сучасній шведській мові. Наше дослідження показало, що варіант *spas* використовується частіше, аніж *span*. Щоб отримати максимально релевантні результати ми проводили пошук лише у джерелах масової інформації та новинах. Аналіз показав, що форма множини *span* використовується частіше в новинах та газетних джерелах, форма множини *spas* – у джерелах масової інформації. Отже, можна зробити висновок, що обидва варіанти множини є правильними, проте саме англійське закінчення множини «-s» частіше зустрічається у сучасній повсякденній шведській мові.

Розглядаючи форму множини «-s» з англійської мови, ми знайшли інше запозичення *tortillas*. Хемірі використав дане слово у романі так: «*Sen cyklade vi*

till Neukölln och åt tortillas och drack öl». SAOL зазначає, що дане запозичення має n-рід, та відміняється як 1-а група іменників:

Запозичення:	Форми слова:
En tortilla	Неозначена форма однини
Tortillan	Означена форма однини
Tortillor	Неозначена форма множини
Tortillorna	Означена форма множини

Табл. 2.10 Вживання запозичення *tortilla* у шведській мові згідно з SAOL

Як і у випадку з іменником *spa*, форма множини *tortillas* вважається більш неформальною формою, яка найчастіше використовується у повсякденній шведській мові.

Інша частина мови, яка має багато запозичень з англійської мови є дієслово. Дієслова виражають події, дії, і навіть стан предмета [Josefsson 2009, с.235]. За дослідженнями Йозефсона, ця частина мови має дві основні форми: означені дієслова (*finita verb*), та неозначені дієслова (*infinita verb*). До неозначених дієслів відноситься форма інфінітиву (*infinitiv*) та перфектна форма (*supinum*). Такі форми дієслів не відмінюються за часом. Означені дієслова (*finita verb*), у свою чергу відмінюються за часами. Вони можуть мати форму теперішнього часу (*presens*) та минулого (*preteritum*). А також означені дієслова відмінюються за способами (*indikativ – konjunktiv – imperativ*).

Інша особливість дієслів шведської мови є їх перехідність (*grad av transitivity*). Виділяють три основні типи: особові дієслова, що формуються із безособовим «*det*» як підметом; неперехідні дієслова, у яких підметом виступає іменникове словосполучення; та бітранзитивні дієслова, що включають підмет, а також прямий і непрямий додаток [Josefsson 2009, с.235].

Дієслова можуть уживатися як в активному, так і в пасивному стані. Для вираження пасивного стану зазвичай використовується s-форма дієслова, наприклад: *kallas*. Водночас не всі дієслова з s-формою передають пасивний

стан. Деякі з них, як-от *andas*, *finnas* не мають активного варіанту без закінчення «-s». Такі дієслова називають *deponens* [Josefsson 2009, с.236].

Іншою особливістю дієслів шведської мови є дієвідміни. Існує 5 різних дієвідмін, які залежать від основи слова. Одна з цих дієвідмін називається неправильною, тобто під час відмінювання дієслова міняють свою основу (Josefsson 2009: 236). Існують слабкі дієслова (*svaga verb*) та сильні дієслова (*starka verb*). Слабкі дієслова під час переходу у минулому форму (*preteritum*) набувають одне із даних закінчень: *-de*, *-dde*, *-te*, *-tte*. Слабкі дієслова дієслова поділяються на три дієвідміни [Hultman 2003, с.156]:

1. багатоскладові дієслова з основою на ненаголошений *-a*: *visa*, *visar*, *visade*, *visat*;
2. дієслова з коренями на приголосний: *böja*, *böjer*, *böjde*, *böjt*;
3. дієслова з основою на довгий наголошений голосний: *nå*, *når*, *nådde*, *nått*.

А сильні дієслова, у свою чергу, створюють минулу форму за допомогою чергування голосних букв: *springa* – *sprang*; а під час переходу у перфектну форму (*supinum*), вони набувають закінчення *-it*: *sprungit*. Остання дієвідміна – це неправильні дієслова, і вони, подібно до сильних дієслів, мають чергування голосних букв під час утворення інших форм [Josefsson 2009, с.37], наприклад: *går*– *gick* – *gått*.

Однією із головних відмінностей дієслів між шведською та англійською мовами є те, що на відміну від англійської мови, шведські дієслова не відмінюються за числом. Наприклад: англ. *I run*, *she runs*, *we run* і швед. *jag springer*, *hon springer*, *vi springer* [Hultman 2003, с.152].

Отже, очевидно, що дієслова, які є запозиченими із англійської мови, мають адаптуватися до граматичних норм шведської мови, а, особливо, до дієвідмін шведських дієслів.

Наш перший приклад англійського дієслова, адаптованого до шведської мови є *adda*. Цей приклад ми знайшли, досліджуючи роман «Все, що я не пам'ятаю» Йонаса Хассена Хемірі. Даний англіцизм використовується у такому

контексті: «*Sen addade han henne på Facebook*». Дієслово *adda* походить від англійського слова *to add*.

Згідно з *Svensk ordbok* дане дієслово почало використовуватися у шведській мові з 2005 та набуло таких форм: *addar*, *addade*, *addat*. Тому, очевидно, що даний англіцизм набув всі характеристики слабкої дієвідміни, а саме 1 дієвідміни під час адаптації у шведську мову.

Запозичення:	Форми слова:
Adda	Початкова форма (imperativ)
Adda	Форма інфінітиву (infinitiv)
Addar	Форма теп. часу (presens)
Addade	Форма мин. часу (preteritum)
Addat	Перфектна форма (supinum)

Табл. 2.11 Вживання запозичення *adda* у шведській мові згідно з SO

Наступний приклад із роману Хемірі «Все, що я не пам'ятаю» є дієслово *chilla*. За *Svensk ordbok* дане запозичення використовується з 1998 та означає «koppla av och ta det lugnt» та «kyla ner».

Згідно з *Svenska Akademiens Ordlista*, дієслово *chilla* має такі форми:

Запозичення:	Форми слова:
Chilla	Початкова форма (imperativ)
Chilla	Форма інфінітиву (infinitiv)
Chillar	Форма теп. часу (presens)
Chillade	Форма мин. часу (preteritum)
Chillat	Перфектна форма (supinum)

Табл. 2.12 Вживання запозичення *chilla* у шведській мові згідно з SAOL

На відміну від попереднього наведеного прикладу, запозичення *chilla* неодноразово використовується у романі у різних формах:

- «*Men vad gör du på första maj då? Om du inte demonstrerar? – **Chillar***», – в даному випадку запозичення стоїть у формі теперішнього часу (presens).
- «*Jag visade japanska apor som satt och **chillade** i en varm källa*», – в даному випадку запозичення стоїть у формі минулого часу (preteritum).
- «*Bikinihoneysar skulle kunna **chilla** på terrassen*», – в даному випадку запозичення стоїть у формі інфінітиву.

Ці випадки використання запозичення є яскравим прикладом відмінювання дієслова за принципом шведської граматичної системи. І завдяки ним можна визначити, що *chilla* має характеристики слабкої дієвідміни, а саме 1 дієвідміни.

Наступний приклад, який вартий уваги, це дієслово *messa*. Це запозичення походить від англійського слова «to message».

У Svenska Akademiens ordlista зареєстровані такі форми даного дієслова:

Запозичення:	Форми слова:
Messa	Початкова форма (imperativ)
Messa	Форма інфінітиву (infinitiv)
Messar	Форма теп. часу (presens)
Messade	Форма мин. часу (preteritum)
Messat	Перфектна форма (supinum)

Табл. 2.13 Вживання запозичення *messa* у шведській мові згідно з SAOL

У романі Хемірі «Все, що я не пам'ятаю» дане слово використовується 9 разів у різних часах, проте нижче ми навели лише декілька прикладів використання слова, для уникнення повтору:

- «*Jag tryckte på send. Jag **messade** henne!*», – слово використане у формі минулого часу (preteritum).
- «*Samuel hade **messat** mig och vi tog en promenad i Vasastan*», – слово використане у перфектній формі (supinum).

- «*Kan inte någon av er messa mig?*», – слово використане у формі інфінітиву (*infinitiv*).

Вище наведені приклади демонструють, що запозичення *messa* повністю адаптоване під шведську систему відмінювання дієслів, воно набуло всі ознаки слабкої дієвідміни. Воно відмінюється за алгоритмом 1 дієвідміни.

Наступний запозичення, яке набуло широкого використання у шведській мові є дієслово *dejta*, воно походить від англійського *to date*. У романі Хемірі «Все, що я не пам'ятаю» дієслово *dejta* використовується декілька разів у такому контексті:

- «*han dejtade någon annan parallellt*», – дієслово використане у формі минулого часу та має закінчення *-de*;
- «*sen började han dejta andra*», – дієслово використане у формі інфінітиву.

Із вище наведених прикладів можна побачити, що англіцизм набув ознак однієї із слабких дієвідмін, а саме 1 дієвідміни. На це вказує закінчення *-de* у формі минулого часу. Цей факт також підтверджує SAOL і називає такі форми даного запозичення:

Запозичення:	Форми слова:
Dejta	Початкова форма (<i>imperativ</i>)
Dejta	Форма інфінітиву (<i>infinitiv</i>)
Dejtar	Форма теп. часу (<i>presens</i>)
Dejtade	Форма мин. часу (<i>preteritum</i>)
Dejtat	Перфектна форма (<i>supinum</i>)

Табл. 2.14 Вживання запозичення *dejta* у шведській мові згідно з SAOL

Відповідно до нашого дослідження, третьою за поширеністю частиною мови серед запозичених слів із англійської мови є прикметник. Однією із характерних особливостей прикметників є їх відмінюваність. Як і іменники, прикметники відмінюються за родами і числами. А також прикметник напряму

пов'язаний із іменником. Це означає, що він залежить від роду та числа іменника, перед яким він стоїть. Прикметники можуть зустрічатися у початковій формі, якщо після нього стоїть іменник з артиклем *en*; та із закінченням *-t*, якщо після нього стоїть іменник з артиклем *ett*. А також, якщо іменник має форму множини, то за узгодженням, прикметник також набуває закінчення *-a*, що слугує формою множини для нього. Ще однією рисою прикметника шведської мови є його означеність (*bestämmdhet*) та неозначеність (*obestämmdhet*) [Josefsson 2009, с.233].

У шведській мові прикметники також мають ступені порівняння: вищий (*komparativ*) та найвищий (*superlativ*) ступені. Вищий ступінь порівняння утворюється за допомогою закінчення *-are*, а найвищий – за допомогою закінчення *-ast* [Josefsson 2009, с.233]. Йозефсон зазначає, що в шведській мові існує поняття «допоміжної форми» прикметників, які походять від іншого кореня. Такі форми зазвичай називають суплетивними (*suppletiv*) [Josefsson 2009, с.234] і вони, у свою чергу, утворюються за допомогою додавання *mer*, *mest* для створення вищого та найвищого ступеня порівняння прикметника відповідно. Отже, кожен запозичений прикметник, який потрапляє до шведської мови, повинен відповідати вищезазначеним правилам відмінювання. Проте адаптація запозичених прикметників не обмежується лише граматичними змінами – вони також зазнають змін у написанні та вимові.

Першим прикладом англiцизму є прикметник *fluffig*. Слово є запозиченням від англійського слова *fluffy*.

У Svenska Akademiens ordlista зареєстровані такі форми даного прикметника:

Запозичення:	Форми слова:
Fluffig	Початкова форма (для артикля <i>en</i>)
Fluffigt	Форма для артикля <i>ett</i>
Fluffiga	Форма множини

Табл. 2.15 Вживання запозичення *fluffig* у шведській мові згідно з SAOL

У романі Хемірі «Все, що я не пам'ятаю» дане запозичення згадується в такому контексті: «*En är lite mer fluffig, den andra har en tydligare kolasmak*». У даному випадку англіцизм використаний у вищому (*komparativ*) ступені порівняння прикметника. Як було згадано раніше [Josefsson 2009, с.234], запозичення є суплетивними (*supletiv*) формами, тому при утворенні порівняння додалось слово *mer* попереду прикметника. Проте SAOL реєструє такі форми порівняння, як *fluffigare, fluffigast*. Отже, можна зробити висновок, що при утворенні порівняльного ступеня прикметника обидва варіанти застосовуються у шведській мові.

Проте ми вирішили дослідити, яка форма вищого ступеня порівняння *fluffigare* чи *mer fluffig* використовується частіше у сучасній шведській, і звернулися до ресурсів Språkbanken Корп. Для дослідження ми порівняли використання вище зазначених форм у корпусах мас-медіа та новинних ресурсах. Аналізуючи форму прикметника *fluffigare*, то даний варіант зустрічається 1278 рази у пресі; тоді як варіант *mer fluffig* – лише 95 разів. Згідно із даною статистикою, можна зробити висновок, що зареєстрована у SAOL форма вищого ступеня порівняння прикметника *fluffigare* використовується у шведській мові набагато частіше; проте варіант *mer fluffig* також є має право на існування і є правильним у шведській граматичній системі [Josefsson 2009, с.234].

Наступним прикладом є слово *flashig*, яке походить від прикметника англійського слова *flashy*.

SAOL називає такі форми прикметника:

Запозичення:	Форми слова:
Flashig	Початкова форма (для артикля en)
Flashigt	Форма для артикля ett
Flashiga	Форма множини

Табл. 2.16 Вживання запозичення *flashy* у шведській мові згідно з SAOL

Нам також вдалося відшукати дане запозичення в романі Хемірі «Все, що я не пам'ятаю» у таких варіантах його використання:

- «*Platsen var ingen italiensk grönsaksmarknad, ingen flashig företagskonferensmatsal*», – прикметник використаний у початковій формі, так як узгоджується з родом іменника *företagskonferensmatsal*, що, у свою чергу має артикль *en*.
- «*Allt såg bra ut, inte för fullt, inte för tomt, inte för flashigt, inte för anonymt*», – прикметник має закінчення *-t*, адже в даному випадку він узгоджується із займенником *allt*.
- «*Vi gick mot köket, huset var ännu flashigare på insidan*», – прикметник узгоджується з іменником *hus*, який має артикль *ett*, проте так як тут застосований вищий ступінь порівняння, ми можемо побачити закінчення *-are*. У такому випадку, за правилами граматики шведської мови, закінчення *-t* не додається до прикметника.

Таким чином, запозичені слова підлаштовуються під граматичні норми шведської мови, набуваючи шведських форм відмінювання та закінчень. Така адаптація дозволяє англіцизмам органічно функціонувати в межах шведської граматичної системи.

2.4 Семантична адаптація слів англійськомовного походження у сучасній шведській мові

Семантична адаптація англіцизмів у шведській мові є важливою складовою процесу запозичення, що супроводжується не лише фонетичними, морфологічними та орфографічними змінами, а й трансформацією значення іншомовного елемента. Цей тип адаптації проявляється тоді, коли англійське слово, зберігаючи частково або повністю свою форму, набуває в шведській мові нового значення або розширює, чи, навпаки, звужує початкову семантику.

На думку Гредлер [Gredler, 1998, с.54], семантична адаптація є частиною ширшого поняття лексичної інтеграції, в межах якої запозичення набуває нових значеннєвих відтінків залежно від контексту вживання в мові-реципієнті.

Також у ході нашого дослідження ми вирішили виокремити ще і фрази, адже вони можуть складися із декількох частин мови відразу. Згідно з Літературознавчою енциклопедією, фраза – це відтинок завершеного речення [Ковалів Ю. 2007, с.540].

Льюнг [Ljung 1988, с.158] пропонує у своїх дослідженнях виокремлювати фрази, які є запозиченими з інших мов як окрему групу, адже такі словосполучення не належать до жодної частини мови. У своєму дослідженні Льюнг виділяє 24 приклади фраз, що не підпадають під жодну граматичну категорію, зокрема такі, як *All the way with JFK* чи *Have a nice day* (Ljung 1988:94).

У нашому дослідженні сучасного шведського роману Йонаса Хассена Хемірі «Все, що я не пам'ятаю» такі фрази, які є запозиченнями з англійської мови, становлять 5% від усіх знайдених нами прикладів англіцизмів. У романі такі запозичення використовуються без змін. До того ж, важливим є той факт, що такі англійські фрази використовують герої, які носіями шведської мови. Тому можна стверджувати, що у них природньо не виникає потреби вставляти у діалоги, які трапляються у повсякденному житті, словосполучення з англійської мови, адже при спілкуванні у них не виникає труднощів перекладу з англійської на шведську. Очевидно, що герої роману, а, отже, і сам автор, навмисно використовував такі англіцизми для максимально реального відтворення спілкування у повсякденному житті між людьми, у яких шведська є рідною мовою. Такі випадки використання англійських фраз свідчать про те, що фрази не проходять процесу мовної адаптації. У деяких випадках спостерігається лише частковий переклад таких виразів, що характерно для явища, відомого як **перескакування між мовами** (швед. **kodväxling**).

Kodväxling (перескакування між мовами) – це відоме явище, про яке згадується у численних лінгвістичних дослідженнях, присвячених

запозиченням. Міквіц, посилаючись на визначення Грожана, описує його як чергування двох або більше мов у межах одного висловлювання чи розмови [Mickwitz 2010, с.44], [Grosjean 1982, с.145].

Перескакування між мовами, зазвичай використовується у межах розмовної мови. Проте можна зустріти різні погляди лінгвістів на таке явище. Наприклад, Лаурен вважає, що йдеться про свідоме використання елементів, не властивих мові [Laurén 1991, с.237]. Міквіц, зі свого боку, підкреслює, що головною ознакою перескакування між мовами є сприйняття іншомовних елементів як іноземних самим мовцем. Без цього усвідомлення не можна стверджувати, що відбувається кодова зміна. Водночас зазначають, що важко однозначно визначити, чи були мовці у дослідженні свідомими того, що вживають іншомовні фрази [Mickwitz 2010, с.45]. Також серед лінгвістів існує думка, що іншомовні словосполучення та речення вважаються перескакуванням між мовами, а окремі слова – є запозиченнями [Mickwitz 2010, с.46]. Безумовно, описане вище явище є широко розповсюджуваним явищем. Цей висновок актуальний і для нашого дослідження. Імовірно, що такий приклад як «*no problem*» є саме такими випадками використання неадаптованих іншомовних фраз.

У романі Хемірі «Все, що я не пам'ятаю» дане запозичення використовується в такому контексті: «*Friendly car, sa Samuel. No problem, nice car, nice friend*».

Фраза «*no problem*» є одним із найяскравіших прикладів англійського виразу, що широко увійшов до розмовної шведської мови, особливо в мультикультурному міському середовищі та в неформальних діалогах, як-от у наведеному уривку. Її використання у шведському контексті стало символом невимушеного, спрощеного способу спілкування, часто пов'язаного з впливом англомовної масової культури.

У шведській мові фраза «*no problem*» зазвичай вживається як еквівалент шведського «*inga problem*», «*det är lugnt*», «*det är okej*» тощо. Вона часто має заспокійливу або запевнюючу функцію, і, як у прикладі з роману,

використовується, щоби пом'якшити ситуацію або знизити напруження: «*No problem, nice car, nice friend*». Тут вона виконує функцію завірення та демонстрації добрих намірів.

Популярність фрази пов'язана з її універсальністю та простотою — це короткий, легко впізнаваний вираз, який не вимагає перекладу і добре сприймається навіть тими, хто не є носієм англійської мови.

Також варто зазначити, що словосполучення «*no problem*» у шведському контексті часто втрачає оригінальну граматичну гнучкість англійської мови (де може бути частиною відповіді, реакції, запевнення) і функціонує радше як фіксований мовний штамп, подібно до мовного кліше. Таким чином, фраза адаптувалася лексично (залишаючись англійською), але функціонально — відповідно до шведського розмовного стилю.

Наступним прикладом запозичення є слово «*sorry*». Хоч дане слово не є фразою, але можна його буде не доречно віднести в категорію дієслів чи прикметників, адже у шведській мові дане запозичення використовується як вигук. Наприклад, Хемірі, автор роману «Все, що я не пам'ятаю», використовує даний вигук 11 разів. Нижче наведено декілька прикладів застосування цього запозичення із роману:

- Sorry min plånbok ligger uppe i väskan. Jag tar nästa – jag lovar.
- Ja sorry, jag kanske inte har sagt det.
- Sorry jag menar ... Såhär.

Такий приклад використання свідчить про те, що «*sorry*» у шведській мові набуло функції вигуку або експресивного маркера, що виражає вибачення, незручність або незначну провину. Водночас, це слово стало звичною формою етикету у повсякденному неформальному спілкуванні, особливо серед молоді. Важливо зазначити, що у порівнянні з шведським «*förlåt*», англійське «*sorry*» сприймається менш офіційно, легше та емоційно м'якше, тому часто використовується у буденних розмовах, де не потрібно глибокого покаяння.

Популярність цього запозичення пов'язана з активним впливом англомовної попкультури, кіно, музики та соціальних мереж. Шведські мовці,

особливо молодь, інтуїтивно сприймають «*sorry*» як частину сучасного мовного стилю, що додає розмові неформальності, ввічливості та водночас простоти. У випадках, коли необхідно швидко вибачитися, не вдаючись у пояснення, слово «*sorry*» ідеально виконує свою функцію.

З огляду на це, можна сказати, що при запозиченні значення слова майже не змінилося, але його стилістичне навантаження у шведському контексті стало легшим, більш повсякденним. Воно не піддається глибокій морфологічній адаптації, адже не змінюється за формами, і використовується у своїй первинній формі. Це типовий приклад лексичного запозичення, яке поступово вкорінюється у мову без необхідності перекладу, заміни чи граматичного перетворення.

Розглядаючи дієслова англійського походження, варто підкреслити, що процес їх адаптації до шведської мови охоплює не лише граматичні зміни, як-от відмінювання за часами чи узгодження з підметом, але й семантичну адаптацію— тобто пристосування значення запозиченого дієслова до контекстів шведської мови. Щоб проілюструвати це явище, ми звернулися до тих самих прикладів дієслів, які вже аналізували у попередньому розділі, присвяченому їх граматичній адаптації. Це дозволяє порівняти, як саме англійські дієслова зазнають комплексної трансформації на всіх рівнях мовної системи – від форми до змісту.

Дієслово *adda* походить від англійського слова *to add* та має значення: «додавати як запис до списку, контакт у соціальній мережі тощо» (<https://svenska.se/so/?id=100246&pz=7>), що абсолютно точно відповідає тому значенню дієслова, що застосоване у романі Хемірі. Проте Cambridge Dictionary вказує, що дане слово в англійській мові має 3 різні значення (<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/add>):

1. to put two or more numbers or amounts together to get a total;
2. to say another thing;
3. to put something with something else to increase the number or amount or to improve the whole.

Отже, дієслово *to add* адаптувалося до використання у шведській мові, проте втратило 2 інші значення.

Наступним прикладом є запозичене дієслово *chilla*.

Chilla походить від англійського слова *chill* та із швед. має значення «розслабитися і заспокоїтися» та, відповідно, «охолоджувати» (<https://svenska.se/so/?id=111671&pz=7>). Cambridge Dictionary дає такі визначення цьому дієслову (<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/chill>):

1. to become cold but not freeze, or to make something cold without freezing it;
2. to relax by doing very little.

Дані варіанти тлумачення слова в англійській мові є повним відповідником значення слова *chilla* у шведській мові. Отже, дане запозичення зберегло всі значення слова при адаптації у шведській мові.

Наступний приклад, який ми розглянули, це дієслово *messa*. Це запозичення походить від англійського слова «to message». Svenska Akademiens ordlista визначає це дієслово як «skicka sms» із швед. «надсилати повідомлення» (<https://svenska.se/saol/?sok=messa&pz=6>). А Cambridge Dictionary тлумачить слово так: «to send someone a short message using a mobile phone or computer» (<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/message>). Отже, при адаптації англіцизма у шведській мові його значення збереглося.

Наступний англіцизм, який часто використовується у шведській мові є дієслово *dejta*, воно походить від англійського *to date*. Svenska ordbok зазначає, що слово слід тлумачити як «*ha en träff med någon som man uppvaktar*» (зі швед. «ходити на побачення з людиною, до якої залицяєтесь») і воно зберегло своє значення під час адаптації у шведській мові. До того ж, перше використання даного запозичення датується 1992 роком (<https://svenska.se/so/?id=112885&pz=7>).

Проте Cambridge Dictionary дає 5 різних тлумачень дієслову *to date* (<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/date>):

1. to write the day's date on something you have written or made;
2. to say how long something has existed or when it was made;
3. to stop being fashionable or become old-fashioned;
4. to show the age of a person or thing;
5. to regularly spend time with someone you have a romantic relationship with.

Тож, як можна побачити, при адаптації англіцизма *dejta* у шведській мові зберіглося лише перше значення слова із 5 наведених нижче.

Далі в нашому дослідженні ми розглянули приклади запозичень, що належать до такої частини мови, як прикметник. Одним із яскравих прикладів є слово *fluffig*, яке походить від англійського *fluffy* і успішно увійшло до шведської мови, зберігаючи своє первинне значення – «пухнастий», «легкий» або «повітряний». Однак, значення слова «*pleasant but not seriously important*», яке ілюструє Cambridge Dictionary, все ж, не набуло свого використання під час адаптації слова. Отже при адаптації слова *fluffy* до шведської мови перейшло лише два із трьох значень даного запозичення.

Отже, під час адаптації слів з англійської мови у шведську, не всі первісні значення слів зберігаються під час переходу з однієї мови в іншу. Можна побачити тенденцію, що мова-реципієнт переймає лише найбільш вживані значення англійського слова.

Висновки до Розділу 2

У другому розділі здійснено аналіз адаптації англіцизмів у шведській мові на матеріалі роману *Allt jag inte minns* Йонаса Хассена Хемірі. Метою аналізу Його метою було з'ясувати механізми граматичної, орфографічної та лексичної адаптації англійських запозичень у сучасній шведській мові, а також оцінка їх функціонування у реальному мовному контексті. На основі зібраного матеріалу можемо зробити низку висновків, що узагальнюють спостереження.

Перш за все, граматична адаптація англіцизмів у шведській мові є багаторівневим процесом, який залежить від частини мови, до якої належить запозичене слово. Особливу увагу було приділено адаптації дієслів, прикметників та іменників.

Зокрема, іменники – є найбільшою категорією слів, яка запозичує слова англійськомовного походження. Як правило, такі запозичення адаптуються до шведської граматичної системи, вони набувають артикль (en/ett) та можуть набувати неозначеної та означеної форми у випадках, де це необхідно. Іменники-англіцизми змінюються у множині відповідно до шведської системи відмінювання (наприклад, -ar, -er, -or, -n), хоча зустрічаються й форми із використанням англійського закінчення множини -s, що засвідчує поступову адаптацію цих запозичень у шведській мові.

Другою категорією слів, що приймають до себе слова з англійської мови є дієслова. Коли дана частина мови «впускає» до себе нові англіцизми, то вони, я правило адаптуються під шведську систему відмінювання дієслів. Тому такі слова набувають риси певної дієвідміни. Найчастіше дієслова-англіцизми адаптуються під першу, слабку дієвідміну та набувають таких закінчень під час відмінювання: « -ar (presens), -ade (preteritum), -t (supinum).

Третьою групою за обсягом запозичень слів англійськомовного походження є прикметники. Наше дослідження показало, що прикметники пристосовуються до шведських норм відмінювання даної частини мови. Вони, як і всі прикметники шведської мови, відмінюються за родом, числом, можуть мати означену та неозначену форми та форми вищого та найвищого ступеня порівняння.

Семантична адаптація англіцизмів у шведській мові полягає у зміні або звуженні значення запозиченого слова відповідно до нових умов використання. Як приклад, слово *date* в англійській мові має кілька значень, проте у шведській мові воно закріпилося виключно у романтичному контексті (*att dejta* – «ходити на побачення»). Те саме стосується таких слів як *server*, *cool*, *chat*, які у

шведському варіанті мають вже визначене і звужене значення, часто пов'язане з молодіжним або розмовним стилем

Особливу групу становлять англійські фрази, які часто запозичуються у готовому вигляді та вживаються у неадаптованій формі, зокрема в усному мовленні та онлайн-комунікації. Фрази на кшталт «*no problem*», «*sorry*», «*I don't know*» влітаються у шведські речення без перекладу, що вказує на явище кодової зміни. При цьому частина таких виразів з часом може набути семантичної переосмисленості або функціонувати як вигуки чи риторичні вставки.

Орфографічна адаптація англіцизмів відбувається згідно з шведськими правописними нормами. Одним із найпоширеніших явищ є подвоєння приголосної після короткої голосної, що відповідає основному правилу шведського правопису. Наприклад, *web* трансформується у *webb*, *club* – у *klubb*. Це дозволяє чітко розрізнити довгі і короткі голосні звуки у письмовому мовленні, що є важливим у шведській фонографії.

Ще одним механізмом адаптації є фонетичне відтворення дифтонгів. Так, англійське *date* зі звуком /eɪ/ стає *dejt* у шведській, а *tight* /aɪ/ – *tajt*. Це пов'язано з тим, що стандартна шведська мова не має справжніх дифтонгів, тому відповідні звуки передаються через вже усталені буквосполучення – *ej*, *aj* тощо. Крім того, шведська орфографічна система рідко допускає написання слів із двома голосними поспіль (наприклад, *ea*, *ai*), тому іншомовні написання часто спрощуються до однієї прийнятної форми.

Значна частина запозичених слів втрачає мовчазне кінцеве *-e*, яке в англійській мові позначає дифтонг, але у шведській не виконує ніякої функції (наприклад, *skate* → *skejt*, *date* → *dejt*). Це робить слова придатними до морфологічної адаптації, адже *dejt-a* і *skejt-a* легше сполучаються з типовими суфіксами дієслівної форми в шведській мові, ніж гіпотетичні форми *skatea* чи *datea*, які виглядають як граматично аномальні.

Загалом, наше дослідження дало нам змогу зробити висновок, що англіцизми в шведській мові активно адаптуються на всіх рівнях –

граматичному, семантичному та орфографічному. Водночас ступінь адаптації варіюється залежно від частини мови та контексту вживання. Такий динамічний процес є свідченням гнучкості шведської мови та її здатності до інтеграції іншомовних елементів у межах мовної норми.

ВИСНОВКИ

У роботі проведено комплексний аналіз явища англословних запозичень у шведській мові, простеження етапів їхньої появи, закріплення та функціонування, а також опису механізмів їхньої адаптації до мовної системи. Робота охоплює як історичні, так і сучасні аспекти явища, що дає змогу цілісно осмислити роль англіцизмів у шведській мові.

Перш за все було розглянуто типи слів за походженням у шведській мові. З'ясовано, що крім питомої лексики, важливу частку становлять запозичення з інших мов. Особливе місце серед них займають англіцизми, частка яких неухильно зростає. Це зумовлено як історичними, так і соціокультурними чинниками. Також варто зазначити, що проникнення англіцизмів у шведську мову активізувалося у ХХ столітті та посилювалося з розвитком ЗМІ, інтернету, глобалізації й англословного контенту, який безпосередньо впливає на мовну практику шведів.

Звідси випливає, що англіцизми є невіддільною частиною сучасної шведської лексичної системи, особливо в таких сферах, як технології, бізнес, мода, культура та повсякденне спілкування. Також їх поява часто зумовлена потребою у номінації нових понять, які не мають відповідників у шведській мові. У цьому контексті доцільною стала класифікація англіцизмів за ступенем засвоєння: було виділено повністю адаптовані, частково адаптовані та неадаптовані слова. Такий підхід дав змогу встановити рівень інтегрованості іншомовної лексики у шведську граматичну й орфографічну систему.

Крім того, англіцизми були класифіковані за сферами вживання. Це дозволило побачити, у яких саме галузях мова виявляє найбільшу відкритість до іншомовного впливу. Виявилось, що лексика, пов'язана з молодіжним сленгом, цифровими технологіями, розвагами та соціальними мережами, є особливо схильною до запозичень.

Окрему увагу було приділено механізмам адаптації англіцизмів у шведській мові. У результаті було виділено три основні види адаптації: орфографічну, граматичну та семантичну. Кожен із цих механізмів демонструє, як шведська мова «пристосовує» іншомовні одиниці до своїх норм, забезпечуючи таким чином цілісність та внутрішню узгодженість мовної системи.

Практична частина дослідження базувалася на аналізі мови сучасного художнього тексту – роману Йонаса Хассена Хемірі «*Allt Jag Inte Minns*». Цей твір було обрано як джерело матеріалу з огляду на його актуальність і відповідність живій сучасній шведській мові. Саме такий підхід дозволив дослідити реальне функціонування англіцизмів у контексті, наближеному до щоденного мовлення.

Під час аналізу було створено мовний корпус англіцизмів, які зустрічаються в романі. Це дало змогу здійснити їхню класифікацію за частинами мови. Найбільшу кількість становили іменники, що підтверджує тенденцію запозичення насамперед номінативної лексики. Також були виявлені прикметники, дієслова та прислівники, що свідчить про глибоку адаптацію запозичень у різні граматичні категорії.

Граматична адаптація проявилася у тому, що більшість іменників підпорядковуються нормам шведської граматики: вони набувають відповідного роду (en/ett), множинних закінчень, узгоджуються з прикметниками та підлягають відмінюванню. Дієслова адаптуються шляхом додавання інфінітивного суфікса -a (наприклад, *googla*) і далі відмінюються за регулярними шведськими моделями. Це свідчить про те, що запозичення не

лише вживаються у первісній формі, але й активно залучаються до граматичних процесів.

Також досліджено семантичну адаптацію англіцизмів. Зокрема, виявлено як збереження первісного значення, так і його зміни – втрата, розширення або набуття нових конотацій. Наприклад, слово *date* може вживатися не лише як «побачення», але й у значенні «зустріч», що демонструє процес переосмислення іншомовної лексики відповідно до контексту її вживання в шведській мові. Також деякі англіцизми використовуються метафорично, що свідчить про їхню повноцінну інтеграцію у мову.

Орфографічна адаптація виявляється у зміні написання слів відповідно до шведських норм. Наприклад, деякі слова подвоюють приголосні, як-от *club*→*klubb*, або набувають шведських закінчень. Водночас частина слів зберігає оригінальне англійське написання, особливо якщо йдеться про бренди, новітні технології або терміни, які ще не отримали повноцінної адаптації. Це свідчить про певну гнучкість шведської мови, яка здатна як адаптувати, так і зберігати іншомовну форму залежно від комунікативної потреби.

Таким чином, у ході дослідження було доведено, що англіцизми у сучасній шведській мові є не хаотичним чи випадковим, а закономірним і структурованим мовним процесом. Мова активно адаптує іншомовний матеріал до власних граматичних, орфографічних та семантичних норм.

Загалом, англіцизми відіграють важливу роль у розвитку сучасного шведського лексикону, слугуючи як інструментом номінації нових понять, так і засобом стилістичного вираження. Водночас шведська мова демонструє високу здатність до їхньої органічної інтеграції, не втрачаючи при цьому власної структурної цілісності. Звідси випливає, що процес запозичення – це не лише мовне явище, але й соціокультурне, що відображає динаміку сучасного шведського суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Birch-Jensen J. Från rista till chatta : svenska språkets historia. Stockholm : Albert Bonniers Förlag, 2007. 177 с.
2. Bylin M., Falk C. Variation och förändring. Stockholm : Acta Universitatis Stockholmiensis, 2014. 270 с.
3. *Cambridge Dictionary*. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/>.
4. Chrystal J.-A. Engelskan i svensk dagspress. Stockholm : Esselte Studium, 1988. 94–95 с.
5. Clyne M. Perspectives on Language Contact. Based on a Study of German in Australia. *The Hawthorn Press*. 1972. С. 138.
6. Edlund L.-E. Lånord i svenskan: Om språkförändringar i tid och rum. [Höganäs] : Wiken, 1992. 182 с.
7. Ellegård A. Engelskan i svenskan. 1989. 67–76 с. URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/sin/issue/archive>.
8. Fries C. C., Pike K. L. Coexistent Phonemic Systems. *Language*. 1949. Т. 25, № 1. С. 29. URL: <https://doi.org/10.2307/409907> (дата звернення: 06.04.2025).
9. Fries, Pike. Co-existent phonemic systems. 1949. 29–50 с.
10. Gellerstam M. Anpassning av lånord i Svenska Akademiens ordlista. 2003. 64–72 с. URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/min/issue/archive>.
11. Graedler A. -. E. Morphological semantic and functional aspect of English lexical borrowings in Norwegian. Oslo, 1998. 138 с.
12. Graedler A. -. E., Johansson S. Om engelsk i norsk språk og samfunn. *Nordic Journal of English Studies*. 2002. С. 137.
13. Grankvist L. Vad är svenska?. *Diva*. URL: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1066267/FULLTEXT01.pdf>.

14. Grosjean F. *Life with Two Languages. An Introduction to Bilingualism*. Cambridge : Harvard University Press, 1982. 384 c.
15. Grünbaum C. Spendera tid – kan man det?. *Dagens Nyheter*. URL: <https://www.dn.se/kultur-noje/spendera-tid-kan-man-det/>.
16. Hellquist E. *Svensk etymologisk ordbok*. URL: <https://runeberg.org/svetym/>.
17. Hultman G. *Svenska Akademiens språklära*. Stockholm : Norstedts Akademiska Förlag, 2003. 342 c.
18. Hur förändras svenskan?. *Svenska institutet*. URL: <https://si.se/sa-arbetar-vi/svenskan-i-varlden/artiklar-om-sprak/hur-forandras-svenskan/>.
19. Jonas Hassen K. *Allt Jag Inte Minns*. Stockholm : Albert Bonniers Förlag, 2015. 331 c.
20. Josefsson G. *Svensk universitetsgrammatik för nybörjare*. Lund : Studentlitteratur AB, 2009. 252 c.
21. Josephson O. Ju: ifrågasatta självklarheter om svenskan, engelskan och alla andra språk i Sverige. Lund : Studentlitteratur, 2013. 203 c.
22. Josephson O. *Språkpolitik [Language policy]*. Stockholm : Morfem, 2018. 320 c.
23. Karlsson O. *Snabba skrivregler*. Taberg, 2024. 84 c. ISBN 978-91-89767-01-0.
24. Karlsson O. *Svenska skrivregler*. Stockholm : Liber, 2017. 308 c.
25. Kilarski M. Gender Assignment in Danish, Swedish and Norwegian: A Comparison of the Status of Assignment Criteria. *Nordlyd*. 2004. T. 31, № 2. URL: <https://doi.org/10.7557/12.2>.
26. Laurén U. *Språkfel och interferens hos tvåspråkiga skolelever: en studie i fri skriftlig produktion på svenska*. Vaasa : Vaasan Yliopisto, 1991. 269 c.
27. Linus S. *Engelska eller svenska*. Stockholm : Språkrådet, 2010. 61 c.
28. Ljung M. *Skinheads, hackers & lama ankor. Engelskan i 80-talets svenska*. Stockholm : Trevi, 1988. 192 c.
29. Löfgren A. Engelska importord i svenskan. *Lunds universitetet*. URL: <https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=9018818&fileId=9018822>.

30. Mickwitz Å. Anpassning i språkkontakt: Morfologisk och ortografisk anpassning av engelska lånord i svenskan. Helsingfors : Helsingin yliopisto, 2010. 217 c.
31. Nyordlistan 2024. *ISOF*. 27.12.2024. URL: <https://www.isof.se/download/18.5da237811939564a5837dbfb/1734597757570/Nyordslistan%202024.pdf>.
32. Poplack S., Sankoff D. Borrowing: the synchrony of integration. *Linguistics*. 1984. T. 22, № 1. URL: <https://doi.org/10.1515/ling.1984.22.1.99>.
33. Prismas främmande ord : 25 000 lånord och deras ursprung. Stockholm : Norstedts Akademiska, 2003. 576 c.
34. SAOL – Svenska Akademiens ordlista. *Göteborgs universitet*. URL: <https://www.gu.se/svenska-spraket/saol-svenska-akademiens-ordlista> (date of access: 05.04.2025).
35. Selback & Sandøy. Fire dagar i nordiske aviser. Ei jamførig av påverknaden i ordforrådet i sju språksamfunn. Oslo : Novus Forlag, 2007. 173 c.
36. Sharp H. Engelska i Svenskan. *Språkvård*. 2003. C. 4–9.
37. Sharp H. English in spoken Swedish: a corpus study of two discourse domains : Doctoral thesis. Stockholm, 2001. 226 c.
38. *Språkbankens ordforskningsplattform*. URL: <https://spraakbanken.gu.se/korp/#?corpus=attasidor,da,svt-2004,svt-2005,svt-2006,svt-2007,svt-2008,svt-2009,svt-2010,svt-2011,svt-2012,svt-2013,svt-2014,svt-2015,svt-2016,svt-2017,svt-2018,svt-2019,svt-2020,svt-2021,svt-2022,svt-2023,svt-nodate&cqp=%5B%5D>.
39. *Språkbruk*. URL: <https://sprakbruk.fi/litteratur/engelska-lanord-i-svenskan/>.
40. Stålhammar M. Engelskan i Svenskan. Stockholm : Norstedts, 2010. 258 c.
41. *Svenska Akademiens ordbok*. URL: <https://www.saob.se/>.
42. Söderberg B. Från rytters och cowboys till tjuvstrykers. S-pluralen i svenskan. En studie i språklig interferens. Stockholm : Almqvist & Wiksell, 1983.
43. Telemann U. Svenska Akademiens grammatik. Norstedts, 2010. 2718 c.

44. Timm M. MAIL ELLER MEIL. *GUPEA*. URL: https://gupea.ub.gu.se/bitstream/handle/2077/19086/gupea_2077_19086_1.pdf?sequence=1.
45. Wingstedt M. Language ideologies and minority language policies in Sweden: historical and contemporary perspectives. Stockholm : Stockholm University, 1998. 376 с.
46. Бабенко О. В., Ільїн С. В. Процеси асиміляції англійських запозичень у сучасній українській мові. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2016. Т. 248 : Філологічні науки. С. 46–52.
47. Есенова Е. Англіцизми та американізми: теоретичні аспекти проблеми. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2018. Вип. 16. С. 74–83.
48. Зимовець Г. В. Чинники процесу адаптації запозичень до системи мови. *Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України м. Київ, Україна*. 2021. Т. 6 : Мовознавство. С. 24–29. ISSN 0027-2833.
49. Кияк Т. Р. Запозичення та інтернаціоналізми у фахових мовах. *Житомирський державний університет імені Івана Франка*. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/1068/1/06ktpifm.pdf>.
50. Кульчицький В. І., Стрільчук А. І. Англійські запозичення у шведській мові: загальний огляд проблеми. *Закарпатські філологічні студії*. 2021. Т. 1. С. 155–159.
51. [Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т.2](#) / Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. — К: ВЦ «Академія», 2007. — 542 с.
52. Сухоруков В. А. АНГЛІЦИЗМИ У СУЧАСНОМУ ТЕХНІЧНОМУ ТЕРМІНОЗНАВСТВІ. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2022. С. 58–63.

ДОДАТОК 1

Список запозичень, які складають матеріал досліджень

1. Ett mail
2. En mobiltelefon
3. Mobilen
4. Tv-apparater
5. Speeda på
6. Timekontraktet
7. Sponsgodis
8. Projektorer
9. Softa
10. Digital display
11. Slash
12. Drinkar
13. T-shirten
14. En DJ
15. DJ:n
16. Cool
17. En träning
18. DNA
19. Strejkade
20. En idiot
21. Singlar
22. Autopiloten
23. Moderater
24. Klickade
25. Definition
26. Konversationen

- 27.En intim relation
- 28.Definiera
- 29.Statister
- 30.En exman
- 31.En date
- 32.En scarf
- 33.Irriterad
- 34.Softa ned
- 35.Videor
- 36.Respekt
- 37.Hiphop
- 38.Keps
- 39.Nervösa baristor
- 40.City
- 41.Flashig
- 42.Fixade
- 43.Kontrollerade
44. Rekommenderad
- 45.Fräschade upp
- 46.Addade
- 47.Kontakta
- 48.Brains
- 49.Kom upp
- 50.Whiteboarden
- 51.En skateboard
- 52.Chilla
- 53.Blocka
- 54.Checka in
- 55.Jobbade
- 56.Dejta

- 57.Draftade
- 58.Ett mess
- 59.Informerade
- 60.Exakt
- 61.Fokuserade
- 62.Stoppa
- 63.Boxare
- 64.Kettlebellsen
- 65.Kommenterade
- 66.Diskriminerade
- 67.Blockade
- 68.En date
- 69.Breakdance
70. Receptionen
- 71.Hade googlat
- 72.Vibben
- 73.Hotellbaren
- 74.En konversation
- 75.Hade messat
- 76.En gay
- 77.Wifi-symbolen
- 78.Motivera
- 79.Uniformerade
- 80.Tipsar
81. Kraschade
- 82.En överdos
- 83.Feministisk massmedia
- 84.Variera
85. En portion
- 86.Hade aktiverat

- 87.En klipp
- 88.Attackerade
- 89.Placerar
- 90.Zona ut
- 91.Messade
- 92.En scarf
- 93.Wow
- 94.Nice
- 95.Gz up hoez down, visst?
- 96.Broz before hoez?
- 97.Bag-in-boxen
- 98.En vibe
- 99.Kidsen
100. Tickar
101. Mobilen
102. Snackade
103. Slowjam
104. Brushan
105. Ey (hälsningsord)
106. Veggieburgare
107. Ew – direkt från engelskan, används för att uttrycka avsky
108. Klunk
109. Polare
110. Chatta
111. Ghostade
112. Rutin
113. Ett lowkey
114. Fake
115. Random
116. En screenshot

117. Shoppa
118. Flirta
119. Bitchade
120. Boosta
121. Likear
122. Spamma
123. Flexar
124. Hooka upp
125. Lajvar
126. Level
127. Speedade
128. Trackar
129. Snoozade
130. Fotbollsfans
131. Sommarsneakers
132. Ett crew
133. En backup-plan
134. Chilla
135. En highfive
136. Feedback
137. Skypa
138. Ett blindtest
139. Fluffig
140. En lounge
141. En drink
142. PR
143. Tatuerade
144. Trend
145. Hipsters
146. Queers

147. En vibb
148. Glider upp
149. Shit (shit vad galet)
150. Seriös
151. Walkie talkies
152. Max fem
153. Strategispel
154. Cash
155. Spas
156. Science fiction-spel
157. Webbaserad
158. Virala
159. Supporta
160. Romantiska weekends
161. Robotar
162. Fastfood
163. En business
164. En sydafrikansk cirkusartist
165. Tortillas
166. En basketmatch
167. Guardade
168. Slow motion
169. Madness
170. En northern soul-fest
171. Ja sorry
172. En soulklubb
173. Hiphopvideo
174. Bikinihoneysar
175. En give-me-five
176. Flashigare

177. Nice car
178. Hockeyproffs
179. Habibi
180. Kontextuella
181. Kontemporära
182. Modernistiska
183. Livscoach
184. Latte
185. Repeat
186. Spellistan
187. Mailen
188. Smart beslut
189. Jeansen
190. Fejkskinnet
191. діалог англійською мовою між шведськомовними людьми: Where is everyone, frågade jag. – Gone. – Afraid of police. – Is everyone out? frågade jag. – Yes, sa Nihad. Everyone is out, right?
192. Wrap
193. Overallens
194. CD-skivan
195. Drive-in
196. Bluetooth-headset
197. Look at her. Isn't she beautiful? – (англійська фраза, використана в аудіогіді) "Jag visste hur långsamt jag behövde köra för att rösten skulle säga: 'Stockholm. Look at her. Isn't she beautiful?' när vi korsade Djurgårdsbron."
198. Research
199. Lojala
200. Kärleksdefinitioner